افق حوزه

- سال بیست و سوم
- شماره ۸۲۷
- دوشنبه ۱۰ دی ۱۴۰۳
- ۱۶ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly

- صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
- مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضا رستمی
- سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه
- تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳
- صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
- نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵
- پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
- پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
- کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۶۵۵۸۶۸۰۱ (۰۲۱)

در محضر نور

امیرالمؤمنین حضرت علی علیه‌السلام

إِنَّمَا اَلْبَصِيرُ مَنْ سَمِعَ فَفَكَّرَ وَ نَظَرَ فَأَبْصَرَ وَ اِنْتَفَعَ بِالْعِبَرِ، ثُمَّ سَلَكَ جَدَداً وَاضِحاً.

انسان با بصیرت کسی است که بشنود و خوب بیندیشد و بنگرد و ببیند و از تجارب دنیا بهره گیرد، سپس در راه روشن حرکت کند.

نهج‌البلاغه، خ ۱۵۲، ص ۴۷۳ - ۴۷۴

سخن بزرگان

علامه مصباح یزدی رحمه‌الله

انسان برای درآمدن در زمره «حزب الله» و «اهل ولایت» نیازمند دو توفیق از ناحیه خداوند است: یکی توفیق در کسب معرفت و شناخت و دیگری توفیق عمل به معرفت کسب‌شده. در چنین جایی زمینه امتحان برای او فراهم می شود که آیا منفعت و لذت خویش را مقدم بدارد یا بدانچه ایمان آورده، ملتزم شود.

پرتو ولایت، ص ۲۸۴

در پیام آیت‌الله‌العظمی جوادی آملی به هشتمین همایش ملی ریحانة‌النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله تبیین شد

راهکارهای شکوفایی فرهنگ فاطمی در جامعه

هشتمین همایش ملی ریحانة‌النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله با پیام حضرت آیت‌الله جوادی آملی، همزمان با ولادت با سعادت حضرت زهرا علیهاالسلام در تهران برگزار گردید.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی اسراء، متن پیام معظم‌له بدین شرح می‌باشد.

بسم‌الله الرحمن الرحیم

اهل‌بیت علیهم‌السلام خودشان هم مبنا هستند و هم بانی. نام اینها و یاد اینها حیات‌بخش است و شیعه هم، تشنه معارف اینهاست و بهترین وسیله‌ای که در جهان امکان، انسان به این وسیله متوسل می‌شود به الله هم، همین‌ها هستند. درست است که کتاب‌های آسمانی و برنامه‌های دینی، همه اینها وسائل‌اند؛ اما آن کسی که دین مجسم است، قرآن مجسم است که هم همه مطالب قرآن را می‌داند و هم مطالب قرآن را عمل کرده است و عمل می‌کند، اینها هستند؛ لذا خود اینها بهترین وسیله‌اند.

• ایران در دالان ورودی یک تحول

الآن در این شرایطی که این سال‌های اخیر پیش آمد، جامعه ما در دالان ورودی یک تحول است؛ ما چه بخواهیم چه نخواهیم، در دالان انتقالیم. چون در دالان انتقالی هستیم، باید از نظر فکر هم، یک خانه‌تکانی بکنیم و انتقال ذهنی داشته باشیم. انسان بدون خانه‌تکانی فکری، در جامعه انتقالی، موفق نیست.

حالا که این‌طور است، انسان نباید از این جامعه جدا بشود؛ چون دو تا راه دارد: راه خوب دارد و راه بد دارد؛ می‌شود با جامعه بود و راه خوب را اداره کرد و تعمیم داد.

یکی از راه‌هایی که با آن، این صحنه ریحانة‌النبی علیهاالسلام شکوفاتر می‌شود، شرکت دادن این‌هاست که در طول سال این برنامه‌ها باشد؛ هم کودکان، هم نوجوان‌ها، هم دخترخانم‌ها و هم سالمندان؛ اینها خودشان بیایند و مجلس‌داری بکنند. مجلس‌آرایی بکنند. لازم نیست جایزه باشد، به‌نام خود حضرت زهرا علیهاالسلام باشد و سالانه در طی ماه‌ها این جریان را داشته باشند و آن محفل هم، به‌عنوان محفل ریحانة‌النبی باشد که اینها خیلی از شعرها و سروده‌های خودشان، تفسیر قرآن‌شان، حفظ قرآن‌شان در آن جمع باشد. آن‌وقت این خودش، صاحبان و متولیان فراوانی پیدا می‌کند و وقتی اینها متولی ریحانة‌النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله شدند، خودشان تأمین می‌کنند؛ چون نسل فعلی واقعاً غیر از نسل‌های قبلی‌اند.

از آن محفل وزین علمی ریحانة‌النبی علیهاالسلام و از آن مقاله‌نویسی و از آن مجله‌نویسی تا اینجا این در اختیار شماست؛ کودکان یک نحو، نوجوانان یک نحو، جوان‌ها یک نحو، دخترخانم‌ها یک نحو، بزرگسالان یک نحو.

خیلی از مردم یعنی همه ما نسبت به وجود مبارک حضرت زهرا علیهاالسلام، یک ارادت خاص داریم؛ چون مقام ایشان یک حساب جدایی دارد. وجود مبارک پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله وقتی حضرت فاطمه علیهاالسلام می‌آمد، «قام إلیها» نه «قام لها». یک وقت مهمانی می‌آید، آدم بلند می‌شود. این «قام له» است یا «قام لها» است؛ اما وقتی چند قدم جلوتر می‌رود، «قام إلیها» است. حضرت که این کار را برای همه نمی‌کرد؛ خیلی فرق می‌کند؛ «قام إلیها» نه «قام لها».

بچه‌های دیگر هم بودند؛ حضرت تنها بچه‌اش که حضرت زهرا علیهاالسلام نبود. این نشان می‌دهد که خصیصه و کرامتی دارد. فضائل حضرت، تاریخ حضرت، رفتار حضرت، گفتار حضرت، احتجاجات حضرت گفته بشود.

• دوران علم و عقل

مطلب دیگر این است که ما الآن تقریباً در دوران علم و عقلیم! ما نباید غرب و فورفتگان در امور مادی و امثال اینها را نگاه بکنیم. الآن ما تقریباً در صدریم؛ یعنی اگر کسی بخواهد نسبت به معارف الهی تلاش و کوشش بکند، راه باز و میدان باز است.

نسل، نسل تحول است؛ چه بخواهیم چه نخواهیم. ما بنشینیم و مثل گذشته فکر بکنیم و حرف‌های سابق را بزنیم، صحیح نیست؛ کار تازه، فکر تازه، نوع تازه و راهنمایی تازه!

یک بیان نورانی از حضرت امیر علیه‌السلام است که فرمود: «لا تقسروا اولادکم علی آدابکم فانهم مخلوقون لزمان غیرزمانکم»؛ بچه‌های خودتان را مثل خودتان بار نیاورید. اینها متعلق به زمان دیگری هستند. مخصوصاً الآن! الآن واقعاً جای خانه‌تکانی است. نسل خانه‌تکانی است.

فرمودند: سخنان و گفتار ما ائمه، عامل پیوند است. همه ما می‌دانیم و شنیدیم و گفتیم که سنگ روی سنگ بند نمی‌شود؛ کسی می‌خواهد یک ساختمان بسازد، اول سنگ می‌گذارد. بعد[اگر] سنگ دیگری روی این سنگ باشد، سنگ روی سنگ بند نمی‌شود! فرمود: گفتار ما ملاتی است که افراد را با هم جمع می‌کند؛ وقتی که ملات باشد، ساختمانی باعظمت پیدا می‌شود.

این زن با این مرد چگونه با هم یکی بشوند؟ چیزی باید باشد، اصولی باید باشد، مبادی‌ای باید باشد، اخلاقی باید باشد، سنتی باید باشد، تا اینها را با هم جمع بکند. حضرت فرمود: گفتار ما آن ملات نرم است که اینها را با هم جمع می‌کند. جامعه هم همین‌طور است؛ جامعه هم بدون ملات، زندگی نمی‌کند. یکی اصول‌گراست و یکی اصلاح‌طلب و از این حرف‌ها هست؛ تا ملات نرم عقل نباشد، نمی‌شود.

عقل را عقل گفتند؛ برای اینکه عقال می‌کند. شتر معمولاً چموشی می‌کند؛ این زانوبندی که زانو را محکم می‌بندد و ساربان‌ها آن زانوبند را محکم به پای شتر می‌بندند، به این کار می‌گویند: عقال کرده است و آن شتر آنجا می‌ایستد.

آن فهم و درک و ایمان را ذات اقدس اله به ما داده است که از جای‌مان بیرون نرویم؛ نه بد بگوییم و نه بد کسی را بخواهیم؛ مواظب زبان‌مان باشیم. مواظب فکرمان باشیم. مواظب قلم خودمان باشیم. مواظب قدم خودمان باشیم و مواظب ادب خودمان باشیم. این جاذبه دارد؛ فرمود: عقل این است.

• با گمان نمی‌شود به جنگ یقین رفت

ما مأمور به جهادیم؛ فرمود: «جاهدوا اهوائکم کما تجاهدون اعدائکم». مسأله جهاد نفس، یک دستور رسمی دین ماست؛ آدم با رذائل اخلاقی خودش، با هوس خودش، با خواسته‌های بی‌جای خودش، با غرورطلبی‌اش باید مجاهده کند.

شما هوس دارید، گرایش دارید، شهوت دارید، غضب دارید و همه اینها شما را به طرف کاری می‌کشند. بسیار خوب، از آن طرف هم، عقل دارید، فطرت دارید، دین دارید، برنامه‌های دینی دارید که اینها هم شما را به طرف دیگر می‌کشند؛ این جنگ داخلی است بین خواسته‌های انسان که می‌شود جهاد نفس. در جهاد، اسلحه‌ای هست و طرفین دارند دعوا می‌کنند. چه چیزی در دست دشمن شماست و چه چیزی در دست شماست؟ در دست او، بیش از مظنه و خیال و گمان و وهم نیست؛ مگر انسانی که گرفتار اختلاس و امثال آن شد، یقین دارد که پول‌ها را سالم در می‌برد و کسی آبرویش را نمی‌برد یا گمانش این است؟ کسی که می‌خواهد خلاف بکند، آیا صددرصد می‌داند که موفق است یا هشتاد درصد، نود درصد، بیست درصد و سی درصد است؟ کسی که می‌خواهد گناهی بکند، فسادی در مملکت ایجاد بکند، مالی را ببرد، آیا صددرصد یقین دارد که کسی او را تعقیب نمی‌کند یا هشتاد درصد، بیست درصد و سی درصد است؟ پس مظنه است، پس مظنه دارد. شما نسبت به خدا و پیغمبر و دین، صددرصد هستید یا بیست درصد؟ صددرصد هستید؛ پس شما صددرصد دارید و او بیست درصد یا هفتاد درصد. وای به حال کسی که صددرصد در دست اوست و بیست درصد یا سی درصد در دست دشمن اوست و شکست می‌خورد!

بالأخره هوس، داخلی است؛ می‌شوراند؛ مال‌طلبی، فلان‌طلبی، فلان‌طلبی! با چه برهان؟ می‌گوید: می‌خواهیم لذت ببریم، می‌خواهیم دنیای خود را تأمین کنیم. بسیار خوب! صددرصد می‌رسی یا نه؟ هیچ هوسی، هیچ خیالی، هیچ باطلی یقین ندارد که به مقصد می‌رسد؛ حداکثر هشتاد درصد؛ اما خدا و پیغمبر هشتاد درصدی نیست؛ صددرصد است.

الآن این عزیزان ما، دختران ما، فرزندان ما، اینها خیال می‌کنند که مثلاً این روسری را کمتر کردند، مشکل حل می‌شود! بر فرض هم به مقصد برسی، گمان است؛ با گمان نمی‌شود به جنگ یقین رفت. جریان خدا و قیامت و حساب، یقینی است؛ ما هستیم که هستیم! کل این آسمان و زمین وضعش عوض می‌شود؛ ولی ما هستیم که هستیم که هستیم: «یوم نطوی السماء کطی السجل للکتب»؛ این طومار پیچیده می‌شود و بساط آسمان و زمین جمع می‌شود؛ «یوم تبدل الارض غیرالارض والسماوات»؛ولی ما هستیم که هستیم که هستیم! ما مگر از بین می‌رویم؟!

• طلبه امروز الّا و لابدّ باید فلسفه غرب را بداند!

پایان عرضم این است که شما بزرگواران، حوزه علمیه شهرتان را تقویت کنید و از این جوان‌ها به هر وسیله‌ای هست، زیاد تربیت کنید؛ اینها حافظان دین هستند.

خدا به پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمود: این سه کار یادت نرود: «أدع إلی سبیل ربّک بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتی هی أحسن»؛ برنامه‌ات همین است. حکمت، همین قرآن و روایات و این‌هاست که سر جایش محفوظ است و موعظه حسنه، اخلاقیات و روایات هستند که اینها را ما طلبه‌ها داریم. بعد فرمود: «وجادلهم بالتی هی أحسن»؛ طلبه امروز الا و لابد باید فلسفه غرب را بداند؛ چون آنچه آنها را شوراند، افکار غربی است. باید بدانید اینها چه هستند و چه می‌گویند. فرمود: «وجادلهم»؛ جدال غیر از حکمت است. جدال غیر از موعظه است. جدال غیر از تفسیر است. جدال یعنی مقبولات دیگری را [یاد بگیر] (یک)، خوب بفهم (دو)، خوب استدلال کن (سه) و در محاجه به‌کار ببر (چهار). فرمود: «وجادلهم بالتی هی أحسن»؛ این را به پیغمبر گفت؛ ما وارث او هستیم.

جدال احسن این است که مقبولات آنها، معتقدات آنها و پذیرفته‌های آنها را خوب بفهم و مطابق همان‌ها استدلال بکن.

ما باید بدانیم که کانت چه می‌گوید! دکارت چه می‌گوید! امثال اینها چه می‌گویند تا با اینها جدال کنیم؛ اگر ندانیم، چگونه جدال کنیم؟!

فرمود: این اعراب جاهلی، مقبولاتی دارند، مستنداتی دارند. با همه که نمی‌شود، شما حرف خودت را بزنی. حرف اینها را باید گوش بدهی. بعد طبق همان حرف‌هایی که اینها دارند، می‌شود نتیجه صحیح گرفت.

شما بزرگواران سعی کنید -إن‌شاءالله- حوزه گرم، قوی و غنی داشته باشید؛ ولو جمعیت کم باشد؛ یعنی طلبه‌های خوب تربیت کنید. آن جاها بزرگانی تربیت شدند؛ بعضی از شهرها بزرگ‌پرور است.

حوزه علمیه دخترها هم فراهم بشود؛ این ریحانة‌النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله یک مدرسه و حوزه علمیه بشود. از جامعة‌الزهرا علیهاالسلام شعبه‌ای بیاید، آنجا همکاری کنند. جامعة‌الزهرا علیهاالسلام خودشان هم مقداری وسایل فراهم می‌کنند یا معلم می‌فرستند. بعد از چندسال خود آنها خودکفا هستند. بدون کار فرهنگیِ عمیق نمی‌شود.

امیدواریم که ذات اقدس اله به‌برکت خود آن بانو، این نظام را حفظ کند و گذشتگان شما و ما را رحمت کند و آیندگان را هم حفظ کند تا این نظام به دست صاحب اصلی‌اش برسد و سعی شما هم بلیغ باشد و این کشور ولی‌عصر -إن‌شاءالله- نه بی‌راهه برود و نه راه کسی را ببندد، به‌برکت صلوات بر محمد و آل محمد!

عطر یار

حضرت انسان

مهدی صوفی

کاش این جمعه دل عرش چراغان بشود
یوسفِ آل‌علی علیه‌السلام، راهی کنعان بشود
بانگِ جاء الحقِ جبریل بپیچد به فلک
آسمان قاریِ این آیه قرآن بشود
تشنهٔ بارش یک لحظه نگاهش هستیم
دیده باید که پُر از حضرت باران بشود
کاش اندازه یک دم بپذیرد ما را
یا به‌قدر نفَسی هم شده مهمان بشود
می‌رسد عاقبت آن روز که با بیرق نور
از افق حضرت خورشید غزل‌خوان بشود
نامِ او زمزمه وقت سحرگاهان‌ست
عشق باید به دل مأذنه عنوان بشود
عشق معنا شده در تاب و تبِ منتظران
کاشکی ندبه ما درخور ایشان بشود
باید از عمق قنوتت بکشی یا رب، تا
لؤلؤ از گوشه مژگانِ تو غلطان بشود
در فراقش شده مرغ غزلم دل‌مُرده
می‌شود او به دل مُرده ما جان بشود
گفته انجیل هم این را که جهان یک روزی
روشن از آمدنِ حضرت انسان بشود

یادداشت

ماه رجب

• استاد جواد محدثی

• تبریک

ماه پرخیر و برکت رجب فرا رسیده است؛ ماه مقدس و نورانی، ماه عبادت و دعا و بندگی، ماه خدا و شهرالله، ماه میلادهای پرشکوه امامان علیهم‌السلام و مبعث رسول‌خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله و ایام اعتکاف. حلول این ماه را به شما تبریک می‌گوییم و برای‌تان آرزوی توفیق برای گرامی‌داشت مناسبت‌هایش و عمل به آداب و برنامه‌های عبادی آن خواستاریم. باشد که از برکات این ماه، در سایه توجه به خدا و معنویات و نیایش بهره‌مند باشیم.

• مناسبت‌ها

* **اول ماه رجب:** میلاد محمد باقر علیه‌السلام در سال ۵۷ هجری؛
* **دوم ماه:** میلاد امام هادی علیه‌السلام در سال ۲۱۴ هجری (به روایتی)؛
* **سوم ماه:** شهادت جان‌گداز امام هادی علیه‌السلام در سال ۲۵۴ هجری در سامرا؛
* **دهم ماه:** میلاد امام جواد علیه‌السلام در سال ۱۹۵ هجری؛
* **دوازدهم ماه:** وفات عباس‌بن عبدالمطلب عموی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله در سال ۳۲ هجری؛
* **سیزدهم ماه:** میلاد خجسته حضرت علی علیه‌السلام در درون کعبه در سال ۳۰ عام الفیل؛
* **پانزده ماه:** وفات حضرت زینب کبری علیهاالسلام در سال ۶۲ هجری و تغییر قبله از بیت‌المقدس به کعبه در سال ۲ هجری؛
* **سیزدهم تا پانزدهم ماه:** ایّام‌البیض و روزهای اعتکاف و روزه‌داری؛
* **بیست و پنجم ماه:** شهادت حضرت امام موسی‌بن جعفر علیه‌السلام در سال ۱۸۳ هجری؛
* **بیست و هفتم ماه:** مبعث پیامبر خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله در چهل‌سالگی آن‌حضرت در مکه؛
* **شب جمعه اول ماه:** لیلة‌الرغایب که بسیار بافضیلت است.

• اعمال ماه رجب

* ۱. شب اول ماه: دعای رؤیت هلال و خواندن دو رکعت نماز، در هر رکعت پس از حمد صد مرتبه توحید، سپس دعای مخصوص.

* ۲. روز اول: روزه. روزه در همه ایام این ماه مستحب است و حتی یک روز روزه در ماه رجب، پاداش روزه‌داران همه ماه رجب را دارد و در قیامت ندا داده می‌شود: اینَ الرجبیّون؟
* ۳. زیارت امام حسین علیه‌السلام و خواندن دعای «خاب الوافدون علی غیرک...» و دعای «اللهم انّی اسئل یالله یا الله...».
* ۴. خواندن دعاهای هر روز در این ماه، مثل دعای «یا من یملک حوائج‌السائلین ...» و دعای «یا من ارجوه لکل خیر...» و دعای «اللهم انی اسئلک بالمولودین فی رجب...» و دعاهای دیگر که در مفایتح‌الجنان آمده است.
* ۵. اولین شب جمعه این ماه «لیلة‌الرغایب» است و بسیار بافضیلت است و اعمال خاصی دارد که در کتب دعا آمده است و اولین پنج‌شنبه از رجب هم روزه مستحب دارد.
* ۶. روزهای ۱۳،۱۴،۱۵ این ماه به «ایام‌البیض» معروف است و دعاها و نمازهای خاصی دارد و از مهم‌ترین اعمال آن، اعتکاف و روزه با آداب و شرایط خاص آن است. روزه این سه‌روز مستحب است.
* ۷. شب نیمه ماه رجب از شب‌های بافضیلت است. روز نیمه رجب هم بسیار مهم است و دعا و نماز و زیارت خاص دارد.
* ۸. اعمال «امداود» که عبادت و نماز و دعای خاصی است و از امام صادق علیه‌السلام روایت شده و برای رفع گرفتاری‌ها و مشکلات، اثربخش است. این اعمال در روز نیمه رجب انجام می‌شود و تفصیل آن در مفاتیح‌الجنان است.
* ۹. شب ۱۳ که شب میلاد امام علی علیه‌السلام است، نماز خاص دارد و روزه روز سیزدهم مستحب است.
* ۱۰. شب مبعث پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله (۲۷ رجب) شبی بابرکت و فضیلت است و عبادت و نماز و دعای مخصوص دارد. زیارت امیرالمؤمنین علیه‌السلام هم وارد شده است.
* ۱۱. روز ۲۷ رجب، مبعث پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله است. روزه آن مستحب است. صلوات بسیار و زیارت حضرت رسول صلی‌الله‌علیه‌وآله و زیارت امیرالمؤمنین علیه‌السلام و غسل و نماز خاص دارد. (به مفاتیح رجوع شود)

از خداوند می‌طلبیم که در حد توان به اعمال و آداب این ماه شریف توفیق‌مان دهد و ما را از برخورداران برکات فراوان این ماه قرار دهد.

• میلاد فرزند کعبه

سیزده رجب، میلاد فرخنده گوهر ولایت در صدف کعبه است. علی علیه‌السلام خانه‌زادِ کعبه و مهمان خانه خداست. مولودی که محبّتش، دل‌های عاشقان فضیلت را روشن ساخته و مولایی که ولایتش، کیمیای دگرگون‌ساز دل‌ها و زندگی‌هاست و گنج «علی‌دوستی» عطیه‌ای الهی در قلوب شیعیان است و مایه سرافرازی پیروان عترت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله به‌شمار می‌رود.

فرخنده باد میلادی که نسیم شادی به‌همراه دارد و احیاگر دل‌هاست!!

و ... خجسته باد مولودی که آینه خدانما و مجموعه فضایل و کمالات است!!

• بعثت پیامبر خاتم صلی‌الله‌علیه‌وآله

۲۷ رجب، مبعث پربرکت حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله و سرآغاز فصلی بهاری در پهنه قرن‌هاست. در این روز، خورشید حق از خاور هستی طلوع کرد و خدا بر بشریت منّت نهاد و غار حرا را جلوه‌گاه نور الهی و فروغ وحی را از آنجا تا همه جای جهان و تا همیشه تاریخ، نورافشان ساخت.

خداوند در این روز مقدس پیام‌آورش را برای هدایت انسان‌ها برانگیخت، تا ظلمت جاهلیّت را بزداید و فطرت‌ها را بیدار سازد و بشریّت را به کمال برساند و راهی که از خاک و تا خدا را پیش پای انسان بگشاید.

بلند باد نام او که همیشه معطّر است!

و گرامی باد یاد او که روشن‌گر دل‌هاست!